

Дигитални технологии и кариерно образование

Емилия Тошева, Малинка Йорданова

Digital technologies and career education

Emilia Tosheva, Malinka Yordanova

Abstract:

Today, career education is associated with the rapid introduction of new digital technologies and the development of new learning environments in accordance with the changing educational expectations of the new generation of learners who interact with virtual reality (VR), augmented reality (AR), artificial intelligence (AI) and gamification. Digital technologies have an impact on choosing a career by providing opportunities for quick access to information about various careers and career services on the Internet, passing through various online tests for career guidance, participating in digital career games. The report also presents the results of an online survey of students' attitudes towards choosing professions related to digital technologies. The results of the conducted survey show that the majority of students (70%) have focused on digital professions, which are related to the entry of digital technologies into people's daily lives, and others - to the optimization of resources.

Keywords: education, career education

For contacts: Chief assistant Dr. Emilia Tosheva, SWU "Neofit Rilski", Blagoevgrad

ВЪВЕДЕНИЕ

Кариерното образование е дейност, която фокусира дейностите на образованието и обществото като цяло, за да помогне на хората да използват и придобият необходимите знания, умения и нагласи относно света на труда, професиите и кариерата (Искрев, Д., 2002). В структурата на кариерното образование се включват следните по-важни компоненти: училищна ориентация, професионална ориентация, кариерна ориентация и развитие на гъвкави умения за пазара на труда (Иванов, Й., 2014).

Дигиталните технологии оказват силно влияние върху кариерното образование, като предоставят възможност за бърз достъп до информация за различни кариери и кариерни услуги, които се предлагат в Интернет, преминаване през различни онлайн тестове за кариерно ориентиране, участие в дигитални кариерни игри и социални мрежи. Развитието на дигиталните умения в следващите години е приоритет на няколко програми и стратегии като Националната програма за развитие „България 2030“, Стратегията за учене през целия живот, проект на Стратегия по заетостта на България за периода 2021 – 2030 г., Националната програма „Цифрова България 2025“, стратегията „Цифрова трансформация на България за периода 2020-2030 г.“

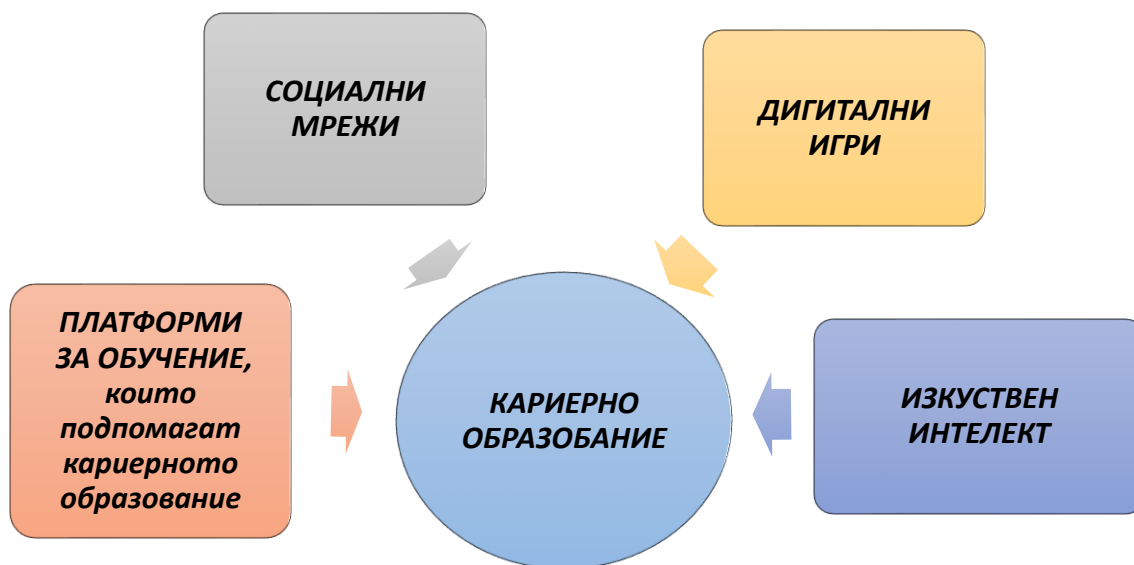
Анализът на състоянието на услугите по кариерното ориентиране в училищното образование показва, че има създадени позитивни предпоставки и реални постижения, които позволяват да се изгради цялостна система за кариерно ориентиране на равнище училище (Програма за кариерно ориентиране на учениците на ниво училище).

ИЗЛОЖЕНИЕ

Дигиталните технологии оказват промяна в средата, в която се реализира кариерното образование. Реализирането на кариерното образование чрез дигиталните технологии е свързано с промени на образователната среда, стратегиите, подходите, целите и методите на обучение. Стратегиите за реализиране на кариерното образование включват планиране на кариерата, изграждане на професионални умения и знания, участие в обучения и курсове, развиване на мрежи от контакти и наставници, и активно търсене на възможности за кариерно развитие. Използване на онлайн платформи за обучение, виртуални учебни среди, вебинари, мобилни приложения, които предоставят възможности за по-гъвкаво и персонализирано обучение.

Подходите включват използване на методи за активното учене и придобиване на практически знания и умения за работа за кариерно ориентиране в дигитална среда.

Дигитални технологии за кариерното образование са посочени на фигура 1:

Фигура 1. Дигитални технологии за кариерното образование

1. Платформи за обучение, които подпомагат кариерно образование

Платформите за кариерно обучение предлагат обучителни курсове или интерактивни уроци за повишаване на кариерните знания, умения и нагласи. Те могат да бъдат:

- платформи за онлайн курсове и тестове за кариерно ориентиране;
- системи за управление на обучението (LMS) са софтуерни приложения, които помагат да се създават, доставят и управляват онлайн програми за обучение;
- платформи за микрообучение, които предлагат кратки уроци насочени към реализиране на определена образователна цел;

- платформи за социално обучение-социални мрежи използват силата на социалните медии и работата в мрежа, за да улеснят неформалното и съвместно обучение;
- мобилни платформи за обучение;

1.1. Платформи за онлайн курсове и тестове за кариерно ориентиране

Coursera е платформа, която предлага разнообразни курсове за обучение за придобиване на професионална квалификация.

Udemy е платформа, която предлага обучения в различни професионални области като включва и категории свързани с кариерно развитие и образование които не са застъпени в основни академични курсове.

edX е платформа с интуитивен интерфейс, която включва курсове за кариерно развитие.

SoftUni е платформа към Софтуерният университет, предоставяща обучения за кариерно развитие в IT сектора.

Платформите, които предоставят онлайн тестовете за кариерно ориентиране са насочени към различни целеви групи ученици, млади хора, родители и кариерни консултанти. Те могат да бъдат платени (*Future 2.0*, *Prospera 2.0*) или безплатни (Тест на ФБО, тест на *For job Hunters* и др.).

Future 2.0 е тест, който включва 6 въпросника фокусирани върху различни части от развитието на личността- интереси, нагласи, силни и слаби страни и др.

Prospera 2.0 е кариерен тест за избор на специалност, който включва 9 въпросника, фокусирани върху различни части на личността.

Тестовете на *For job Hunters* са ориентирани към избор на кариера, развитие, напускане, търсене на работа, мотивация.

2. Социални мрежи

Социални мрежи позволяват провеждане на онлайн обучения, те са разнообразни и динамични, като позволяват получаване на достъп до голямо разнообразие от гледни точки, мнения и опит от различни хора и източници.

LinkedIn е социална мрежа, която предоставя възможност да се създават професионални профили, създаване на професионални връзки, обмен на информация и възможности за кариерно развитие, свързват с колеги, партньори и потенциални работодатели, както и да споделят информация за своята професионална кариера.

3. Дигиталните игри за кариерно ориентиране

Дигиталните игри за кариерно ориентиране се разглеждат като ефективен инструмент за повишаване на мотивацията и ангажираността на учениците в обучението, особено в курсове, където традиционните методи на преподаване могат да бъдат подобрени. базирани на цифрови игри. Този подход постепенно изгражда художествените знания на учениците чрез цифрови игри, което води до значително подобрени резултати от обучението. Дигиталните игри за кариерно ориентиране могат да се използват като инструмент за обучение и подобряване

на уменията на учениците, но тяхната ефективност трябва да бъде оценена с помощта на различни резултати от обучението (Тошева, Е., 2023).

Дигиталните игри за кариерно ориентиране могат да бъдат настолни (Panjango, Level Up 2 VET и др.), ролеви игри (L'avenir S'Imagine), виртуални игри (3D виртуална платформа базирана на игри FUTURE/ 3D VR, Velocity/ 3D и др.)

4. Изкуствен интелект и кариерно образование

Изкуственият интелект може да предоставя информация свързана с кариера и кариерно развитие, което го прави добър помощник за кариерно информиране и консултиране.

Google Assistant е приложение за виртуален асистент, при което чрез задаване на въпроси относно кариерата, оказва помощ при подготовка за кандидатстване за работа или учебно заведение, както и да практикуване на умения за интервю.

Чатботовете са компютърни програми, предназначени да симулират разговор с човешки потребители, и те придобиха огромна популярност през последните години. В образованието те служат като виртуални асистенти, които предоставят на учениците и преподавателите незабавен достъп до информация, ресурси и подкрепа.

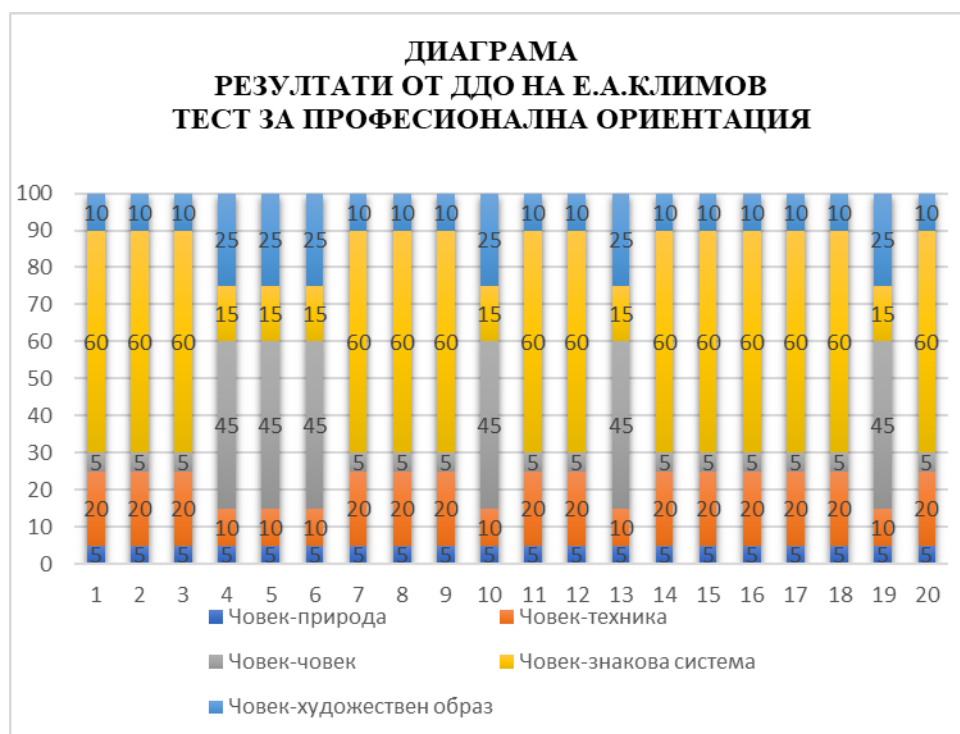
TutorAI е онлайн образователна платформа, която позволява персонализирано обучение.

Tutorly.AI е базиран на AI помощен инструмент за домашна работа, който предлага безплатно базиран на чат интерфейс за учениците.

5. Професии и дигитални технологии

Дигиталните технологии оказват значително влияние върху пазара на труда и уменията, които се търсят и възникването на нови професии. Облачните технологии, изкуственият интелект, биотехнологиите, възобновяемата енергия ще създадат нови професии.

Резултатите от проведеното онлайн проучване на нагласите и мотивацията на ученици от 12 клас за избор на професии, свързани с дигиталните технологии, показват, че по-голямата част от учениците (70%) са се насочили към дигиталните професии, които са свързани с навлизането на дигиталните технологии в ежедневието на хората, а други - с оптимизирането на ресурси. Учениците отговориха на диференциално-диагностичен въпросник на Е. А. Климов Съдържанието на теста включва 20 двойки въпросителни изречения, които имат едно и също съдържание и се отнасят до предпочитанията на изследваните лица. Изборът е само един (фигура 2).

Фигура 2. Диаграма на резултатите за определяне на типовете професионална насоченост на личността според теста на Климов

Според теста на Е. А. Климов, мотивацията към различни видове дейност и професионална ориентация на учениците се определя към типа професия от системата „човек-знакова система“ – 70%. Към този тип професии се отнасят софтуерен инженер, анализатор на данни, киберсигурност, блокчейн, копирайтър, SQL специалист, IOS разработчик, ANDROID разработчик, Интернет маркетолог и други.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дигиталните технологии за кариерно образование се популярен и достъпен начин за усвояване на нови знания и умения или задълбочаване на съществуващи свързани с кариерното развитие.

Дигиталните технологии за кариерно образование предоставят възможност за бърз достъп до информация за различни кариери и кариерни услуги, преминаване през различни онлайн тестове за кариерно ориентиране и участие в дигитални кариерни игри и социални мрежи. Изкуственият интелект ще намира все по-разнообразни приложения в кариерното образование.

Дигиталните технологии променят и света на професиите. Все повече професии изискват дигитални умения, а технологичният напредък продължава да променя начина, по който работим, живеем и учим.

ЛИТЕРАТУРА

Искрев Д., 2002. Кариерно обучение в средно училище, Благоевград, 2002 г.

Иванов, Й., 2014. Взаимовръзка на кариерното образование и разходите за подбор, обучение и адаптация на служители. The Interrelation Between Career Education and the Costs of Selection, Training and Adaptation of Employees.

Насоки за използване на ИИ в образователната система.
<https://web.mon.bg/bg/news/5839>

Националната програма за развитие „България 2030“.
<https://www.minfin.bg/bg/1394>

Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 - 2030).

<https://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1399>

Стратегия по заетостта на Република България 2021-2030.
г.<https://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1416>

Тошева, Е., 2023. Цифровые игры для обучения молодежи. Электронный научно-практический журнал «Современные научные исследования и инновации» 2023 г., <https://web.snauka.ru/issues/2023/03/100064> (дата обращения: 16.02.2024).

Национален портал за кариерно ориентиране на учениците.
<https://orientirane.mon.bg/pages/za-portala>

edX. <https://www.edx.org/>

Udemy. <https://www.udemy.com/>

Coursera. <https://www.coursera.org/>

Future 2.0. <https://nextstep.bg/testove/karierno-orientirane-uchenici/>

Тест ФБО. <https://uchi.profesii.info>